

UDC 01.1

The XXX International Scientific and Practical Conference «The newest problems of science and ways to solve them», August 02 – 05, 2022, Helsinki, Finland. 284 p.

ISBN – 979-8-88722-617-0

DOI – 10.46299/ISG.2022.1.30

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liubchych Anna</u>	Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development National Academy of Law Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine, Scientific secretary of Institute
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Oleksandra Kovalevska</u>	Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs Dnipro, Ukraine
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Slabkyi Hennadii</u>	Doctor of Medical Sciences, Head of the Department of Health Sciences, Uzhhorod National University.
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Kanyovska Lyudmila Volodymyrivna</u>	Associate Professor of the Department of Internal Medicine
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

TABLE OF CONTENTS

ADVERTISING		
1.	Baliun O., Fisenko T., Prodanchuk O. THE ROLE OF THE ADVERTISING AND INFORMATION CAMPAIGN IN FORMING THE INTERNATIONAL IMAGE OF UKRAINE USING THE FOOTBALL CHAMPIONSHIP DURING EURO-2012	11
AGRICULTURAL SCIENCES		
2.	Вискуб Р.С., Вінюков О.О., Коробова О.М. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ КОЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗА ОЗНАКОЮ СТІЙКОСТІ ДО ЗБУДНИКІВ БУРОЇ ІРЖІ	16
3.	Тимошук Т.М., Котельницька Г.М. АГРОФІТОЦЕНОЗУ ГІРЧИЦІ БІЛОЇ	21
ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
4.	Шатрова І.А., Демидова О.О., Амачки Н. КОНЦЕПЦІЯ «ВЕРТИКАЛЬНОГО МІСТА» ЯК ОБ'ЄКТА ПРОЕКТУВАННЯ В УМОВАХ ПУСТИНИ САХАРА НА ТЕРИТОРІЇ М.МАРЗУГА В МАРОККО	25
CULTUROLOGY		
5.	Іщенко О.М. ОПТИКО-КІНЕТИЧНА ТА ФОНАЦІЙНА СИСТЕМИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ КІНЕМАТОГРАФІ	30
ECONOMIC SCIENCES		
6.	Herasymenko A. THE IMPROVEMENT OF THE CLASSIFICATION CRITERIA FOR VARIETIES OF BANK LENDING TO INDUSTRIAL ENTERPRISES	39
7.	Lohvinenko B. BUILDING THE RELATIONSHIP OF ECONOMIC AGENTS IN THE DIGITAL SPACE AT THE ENTERPRISE	43

8.	Markovych I. FEATURES OF BUSINESS TAX ADMINISTRATION REGARDING VALUE ADDED TAX DURING THE PERIOD OF MARITAL STATE IN UKRAINE	48
9.	Галецька Т.І., Топішко Н.П., Галецький С.М., Туржанська О.С. ВИКЛИКИ ДЛЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ 2022 РОКУ	50
10.	Стрікаленко Т.В. ШЛЯХИ АДАПТАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ГОСТИННОСТІ НА КУРОРТІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ЧАСУ	55
11.	Чаплига В.В. АУДИТ GRC ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БАНКУ	59
12.	Шульга Н.П., Белянко Л.Л. РИЗИК-АПЕТИТ БАНКІВ: ВИМОГИ ДО ТРАНСПАРЕНТНОСТІ	63
GEOLOGICAL SCIENCES		
13.	Ishkov V., Kozii Y., Chernobuk O., Pashchenko P., Lozovyi A. ANALYSIS OF THE SPATIAL DISTRIBUTION OF GERMANIUM IN THE COAL SEAM C8H OF DNIPROVSKA MINE FIELD (UKRAINE)	65
HISTORICAL SCIENCES		
14.	Артеменко В.П. ОТАМАНЩИНА В ІСТОРИЧНОМУ РАКУРСІ	75
LEGAL SCIENCES		
15.	Babadzhanian H. ESTABLISHING PROBLEMS WITH THE CONTRACT OF PURCHASE AND SALE OF GOOD ON THE INTERNET	83
16.	Заїтов В.Р., Драган О.В. ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА СТ.212 КК УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ: СУДОВА ПРАКТИКА	85

17.	Зубарева А.Є. ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ)	88
18.	Песцов Р.Г. ВИДИ ДЕЛЕГУВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	91
19.	Чайка О.С., Драган О.В. ПИТАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ	93
MANAGEMENT, MARKETING		
20.	Budko A. SYSTEM OF ADOPTING ADMINISTRATIVE DECISIONS IN HEALTHCARE INSTITUTIONS	97
21.	Григорчук Т.В., Туз А.І. РЕАЛІЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ КРЕАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	100
MEDICAL SCIENCES		
22.	Kolosovych I. LAPAROSCOPIC APPENDECTOMY IN DESTRUCTIVE FORMS OF ACUTE APPENDICITIS COMPLICATED BY TYPHLITIS	104
23.	Orlova N., Chopchik V. DENTAL CARE IN PUBLIC MEDICAL INSTITUTIONS IN UKRAINE: DYNAMICS OF SERVICES AND MODERN PROBLEMS	107
24.	Serheta I.V. SCIENTIFIC PRINCIPLES OF PSYCHOHYGIENIC DIAGNOSTICS OF THE HEALTH STATE OF CHILDREN, ADOLESCENTS AND YOUTH AT THE CURRENT STAGE	111
25.	Михайличенко Б.В., Біляков А.М., Личман Т.В., Николайчук С.П., Артеменко О.І. ОСОБЛИВОСТІ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	114

26.	Процик А.І. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ (С-ФЗ) КІСТКОВОЇ ТКАНИНИ І СУГЛОБОВОГО ХРЯЩА ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У ВИБОРІ МЕТОДА ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ ІЗ ПЕРЕЛОМАМИ	118
27.	Філіппов Ю.О., Решетова О.І., Сорокін В.О., Родіонов В.К., Святух Н.О. ЗНАЧЕННЯ АНТИБАКТЕРІАЛЬНОЇ ТЕРАПІЇ В ЛІКУВАННІ ГОСТРИХ АБДОМІНАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, УСКЛАДНЕНИХ ПОШИРЕНИМ ПЕРИТОНІТОМ	123
PEDAGOGICAL SCIENCES		
28.	Chernyukh O. CHANGING THE CONCEPT OF TEACHING THE SUBJECT "DEFENSE OF UKRAINE" IN THE SCHOOL COURSE AS A FUNDAMENTAL BASIS OF KNOWLEDGE FOR MILITARY DEPARTMENTS OF UNIVERSITIES	126
29.	Kuzmenko O. SYMMETRY AS A GENERATING FUNDAMENTAL CONCEPT IN THE STUDY OF TECHNICAL DISCIPLINES: AN ASPECT OF AN INTEGRATED APPROACH	129
30.	Vovchenko H. INFORMATION COMPETENCE DURING THE PROSPERITY OF ANCIENT GREECE AND ROME	134
31.	Yaremchuk O. CONTINUING EDUCATION AS A FACTOR IN THE PERSONALITY NEUROLOGIST FORMATION	137
32.	Башкір О.І., Бі Ю. ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ В РОДИНІ АЛЧЕВСЬКИХ	139
33.	Горбачова М.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	142
34.	Золотухіна С.Т. ПРИНЦИП НАОЧНОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ С. І. МИРОПОЛЬСЬКОГО	146

35.	Косенчук Ю.Г. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ФІНСЬКОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ НУШ В УКРАЇНІ	149
36.	Крівшенко Л.М., Северин Т.Р. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У МАЛИХ НАВЧАЛЬНИХ ГРУПАХ	154
37.	Макарова Е.В., Яковенко В.Г. ТЕНДЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ.	159
38.	Мельник Л.В. ТЕХНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ НАД ПРОГРАМОВИМИ ТВОРАМИ У КЛАСІ ФОРТЕПІАНО	163
39.	Михайлова А.Г. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ В МЕДИЧНОМУ ВУЗІ	166
40.	Назаренко О.В. ДОСВІД ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УЧИТЕЛІВ	172
41.	Силюга Л.П., Станович Л.П. ВИКОРИСТАННЯ LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ НУШ	176
42.	Чернюх О.Г. ТЕСТОВИЙ ІСПИТ «КРОК-1» ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ МІЖПРЕДМЕТНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ	179
43.	Юрко К.В., Меркулова Н.Ф., Соломенник Г.О., Могиленець О.І. ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	181

PHILOLOGICAL SCIENCES		
44.	Карлова К.О. ОБРАЗ МОРЯ В РОМАНІ «МОРЕ-ОКЕАН» АЛЕССАНДРО БАРІККО	185
45.	Крюкова Ю.Д. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЛАТФОРМИ LMS MOODLE ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У КОНТЕКСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	187
46.	Лех О.С., Агапій А.П. СИНТАГМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯДЕРНИХ ПРИКМЕТНИКІВ РОЗМІРУ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ СЛОВНИКІВ	190
47.	Пристай С.М., Заруба І.Д. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ	194
48.	Русаченко Н.П. СЕМАНТИКО-ГРАМАТИЧНА СТРУКТУРА ЛЕМКІВСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНИХ ТА ПСИХІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЛЮДИНИ	197
PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES		
49.	Bondarenko N., Otrachevska V. ALGEBRAIC APPROCH FOR MODELING DYNAMICAL SYSTEMS	202
POLITICAL SCIENCE		
50.	Dmytryshyn R., Sharilo Y., Vdovenko N., Kot T., Mykhalchyshyna L. EFFECT OF THE MARTIAL LAW FOR IN DEVELOPING BRANCHES IN THE NATIONAL ECONOMY FOR THE NORTH OF UKRAINE	207
51.	Пугач В.Г. ТРАНСФЕР ПОЛІТИКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДСТАЛОСТІ	210

PSYCHOLOGICAL SCIENCES		
52.	Masian A. RATIONALITY AND INTUITION AS PERSONAL FACTORS IN THE DECISION-MAKING PROCESS	214
TECHNICAL SCIENCES		
53.	Deryaev A.R. DRAWING UP AN INTERVAL PROGRAM FOR SELECTING OF THE BOTTOM-HOLE ASSEMBLY FOR DRILLING UNDER THE TECHNICAL COLUMN OF AN INCLINED-DIRECTIONAL WELL	224
54.	Deryaev A.R. DRAWING UP AN INTERVAL PROGRAM FOR SELECTING THE BOTTOM-HOLE ASSEMBLY FOR DRILLING UNDER THE OPERATIONAL COLUMN OF AN INCLINED-DIRECTIONAL WELL	229
55.	Liubarskyi B., Petrenko A., Shavkun V., Lukashova N., Liubarskyi D. DETERMINATION OF THE INFLUENCE OF THE INCLINE ANGLE OF THE BODY OF A HIGH-SPEED ELECTRIC TRAIN ON THE OVERALL EFFICIENCY OF THE ELECTRIC TRACTION SYSTEM	233
56.	Slashchov I., Byelikov A., Kulbach A., Slashchov A., Ikonnikov M. INFORMATION TECHNOLOGIES FOR MINING SAFETY	237
57.	Yevseienko O. SHOPPING MALL PREMISES AIR PARAMETERS MEASURING SYSTEM SYNTHESIS	241
58.	Tkachenko A. METHODS OF ASSESSING THE QUALITY MANAGEMENT SYSTEM OF ORGANIC FLOUR CONFECTIONERY PRODUCTS	245
59.	Гончаров Н.А., Малахов С.В. РЕЗУЛЬТАТЫ МОДЕЛИРОВАНИЯ МЕЖБЛОЧНОГО МУЛЬТИПЛЕКСА ПАРАМЕТРОВ ДЛИН СЕРИЙ ДЛЯ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПОПЫТКАМ НЕАВТОРИЗОВАННОГО ИЗВЛЕЧЕНИЯ СТЕГАНОКОНТЕНТА	248

60.	Корчак М.М. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ З ОГЛЯДУ НА ВИБІР КОНСТРУКЦІЇ ҐРУНТООБРОБНОЇ МАШИНИ	251
61.	Перов М., Макаров В., Каплін М. АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВОДОВУГІЛЬНЕ ПАЛИВО В ЕНЕРГЕТИЦІ УКРАЇНИ	257
62.	Скалига М.М., Кужель І.Є. РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ У СФЕРІ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ	261
63.	Шимко А.В. ОБҐРУНТУВАННЯ ПАРАМЕТРІВ ПІДКОПУВАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ НОВОГО РОБОЧОГО ОРґАНУ ДЛЯ КАРТОПЛЕКОПАЧКИ	265
64.	Шишацький А.В., Рансевич Р.І., Шкнай О.В., Житніков Б.В., Крижановський А.О. ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ СТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ НАЗЕМНИХ РОБОТИЗОВАНИХ КОМПЛЕКСІВ ВІТЧИЗНЯНИМ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВИМ КОМПЛЕКСОМ	270
TOURISM		
65.	Гурова Д.Д., Цвілій С.М., Журавльова С.В., Кукліна Т.С., Михайлик Д.П. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РЕГІОНІ У 2022 РОЦІ	278

СЕМАНТИКО-ГРАМАТИЧНА СТРУКТУРА ЛЕМКІВСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНИХ ТА ПСИХІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЛЮДИНИ

Русаченко Н.П.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Київський університет імені Бориса Грінченка

Мова лемків, втративши територіальну компактність, підлягає швидкому процесу нівеляції. Оскільки лемківський говір оточують західнослов'янські мови, він поступово втрачає свої оригінальні риси та піддається значному впливу словацької й польської мов. Кількість носіїв говору поступово зменшується. Найстарших лемків-переселенців, які зберігають у своєму мовленні характерні ознаки говору, щороку стає менше, представники середнього та наймолодшого покоління, які народилися після переселення, уже не всі володіють мовою рідної місцевості. Зміни, які відбуваються в мовленні лемків, розмивання архаїчних рис мають бути стимулом для наукових розвідок на сучасному етапі [1].

Діалектні відмінності лемківського говору виявляються на усіх структурних рівнях мовної системи. Вони багатопланові як за своїм значенням, так і за функціональним навантаженням і зумовлені різноманітними мовними та позамовними чинниками, з-поміж яких строкатість та архаїчність південно-західної діалектної системи, слабкий вплив літературної мови в різні історичні етапи формування діалектних особливостей, близькі міжмовні та міжкультурні контакти з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, значні міграційні процеси тощо.

Фразеологічний склад лемківського говору є складним явищем. Він поєднує в собі екстралінгвальні чинники, які безпосередньо пов'язані з життям лемків, зокрема з характерами, духовним складом, культурою, побутом, звичаями, традиціями, історичним розвитком, а також і лінгвістичні чинники, що визначаються специфікою лексико-семантичної та граматичної системи цього говору.

Властивості фразеологічних одиниць здебільшого спричинені семантичною деактуалізацією складників фразеологізму, під впливом якої відбуваються морфологічні та словотвірні зміни.

Семантико-граматична класифікація, зумовлена специфікою фразеологічного значення, синтаксичною спеціалізацією фразеологізмів, а також морфологічними властивостями слів, що увійшли до їхнього компонентного складу, включає іменникові (субстантивні); прикметникові (ад'єктивні); дієслівні; прислівникові (адвербіальні); вигуківі (інтер'єктивні) ФО (фразеологічні одиниці) [2].

Аналіз матеріалу фразеологічних словників лемківського говору дозволив виокремити серед **субстантивних** ФО (граматичним центром виступають іменникові компоненти) такі семантичні підгрупи:

1) ФО, які вказують на психічні та внутрішні особливості, стан людини: *злата головка* – «здібна, обдарована людина» (ФСЛГ, с. 53); *бараняча голов* – «неуважна, некмітлива людина» (ФСЛГ, с. 53); *порожня пелевня* – «нерозумна людина» (ФСЛГ, с. 53, 144); *серенчливого брат* – «щаслива людина» (ФСЛГ, с. 25); *веселий коцур* – «безтурботна людина» (ФСЛГ, с. 104); *згнитий клап* – «лінива людина» (ФСЛГ, с. 100); *скиснуте масло* – «плаксива людина» (ФСЛГ, с. 115); *сомарска шапка* – «наївна людина» (ФСЛГ, с. 212); *гырьоватий бучок* – «вперта людина» (ФСЛГ, с. 27), *тиха вода* – «спокійна, врівноважена людина» (ФСЛГ, с. 44); *студений чыр* – «безвольна, нерішуча людина» (ФСЛГ, с. 210) та ін.

2) ФО, що вказують на фізичні та зовнішні особливості людини: *стара торба* – «квола людина» (ФСЛГ, с. 194); *пуджак до конопель* – «неохайна людина» (ФСЛГ, с. 164); *випалений шваблик* – «виснажена людина» (ФСЛГ, с. 213); *циганьской вальок* – «дуже повільна, вайлувата людина» (ФСЛГ, с. 27); *вітор задує та хпаде* – «слабосила, немічна людина» (ФСЛГ, с. 41); *добра грудка сира* – «приваблива дівчина» (ФСЛГ, с. 57); *біла гуска* – «гарно одягнена дівчина» (ФСЛГ, с. 57); *необрубаний граб* – «неохайна людина»; (ФСЛГ, с. 55) *згнитий пень* – «стара людина» (ФСЛГ, с. 144); *выжмакана рянда* – «зовсім безсила людина» (ФСЛГ, с. 173); *мухы побродили кого* – «людина з ластовинням» (ФСЛГ, с. 127) та ін.

3) ФО, що називають осіб за життєвим досвідом: *стара лишка* – «бувала людина» (ФСЛГ, с. 112); *мудрой топоря* – «вміла людина» (ФСЛГ, с. 194); *добрий фішкаль* – «хитра людина» (ФСЛГСС, с. 136); *сомарув брат* – «наївна, простодушна людина» (ФСЛГ, с. 25); *сива брода* – «мудра, з великим життєвим досвідом людина» (ФСЛГ, с. 26); *суковата дошка* – «бувала, загартована життям людина» (ФСЛГ, с. 68); *хытра лишка* – «лукава, нещира, хитра людина» (ФСЛГ, с. 112); *файна рыба (рыбка)* – «поважна особа, впливова людина» (ФСЛГ, с. 167) та ін.

Ад'єктивні ФО (притаманне категоріальне значення атрибутивності) об'єднуються в такі класи:

1) ФО, що моделюють фізичні властивості людини: *товчком бытий, хорує на свинські сухоти, шырыый як долиый* (ФСЛГ, с. 21, 213) – «повний» (ФСЛГ, с. 205); *ледве ноги волочит* – «втомлений» (ФСЛГ, с. 42); *лем вуха стирчат, лем герок вісит, сухой як цверна*, – «дуже худий» (ФСЛГ, с. 48, 58, 207); *у собі не мат лем єдну кышку* – «виснажений» (ФСЛГ, с. 116); *як кебы упряв* – «дуже гарний» (ФСЛГ, с. 198); *до хмар голов досягне, выроснутый як коноплі, высокый як лазиво, великий лем му щутку хмари білити* – «дуже високий» (ФСЛГ, с. 53, 103, 215); *як бы з крыжа зняки кого* – «змучений» (ФСЛГ, с. 89); *хлоп за шыткы дрібни* – «непоказний» (ФСЛГ, с. 203); *як жывой срібло* – «жвавий, прудкий, швидкий; енергійний» (ФСЛГ, с. 186) та ін.

2) ФО, що моделюють психічні властивості людини: *махнутый з міхом* – «дивакуватий» (ФСЛГ, с. 121); *быкув кум* – «неврівноважений» (ФСЛГ, с. 107);

як завориста корова – «впертий» (ФСЛГ, с. 104); жовч прасне – «роздратований» (ФСЛГ, с. 75); глупый як гача – «неспокійний, невірноважений» (ФСЛГ, с. 51); з пальця бы кырве дав – «дуже добрий» (ФСЛГ, с. 60); піде ай до некла – «безстрашний» (ФСЛГ, с. 148); юда шкарігодський – «підступний» (ФСЛГ, с. 216); за трайцар си дати до коліна вертіти – «дуже скупий» (ФСЛГ, с. 60); як студений грис – «збайдужілий» (ФСЛГ, с. 59) та ін.

3) ФО, що моделюють якості людини, які вона отримала під час навчання чи як результат життєвого досвіду: мудрий як Соломон – «дуже мудрий» (ФСЛГ, с. 53); мудрий як Голомбус – «розсудливий» (ФСЛГ, с. 54); лиса трикы знає – «хитрий» (ФСЛГ, с. 88); глупий як талпа, за п'єцом вихований, не мат олію в голові – «нерозумний» (ФСЛГ, с. 191, 120); мудрий як Соломоновы ногавицы – «зовсім дурний» (ФСЛГ, с. 134); (ФСЛГ, с. 120); машишньый вишыткымы мастямы – «досвідчений» (ФСЛГ, с. 122) та ін.

Дієслівні ФО (окреслюють фізичні дії особи) завдяки переосмисленню та розширенню семантики почали позначати не тільки безпосередньо фізичну дію, а й особливості поведінки особи, пов'язані із внутрішніми та зовнішніми ознаками.

1) ФО емоційного стану: обдулити тамбу – «гніватися» (ФСЛГ, с. 136); златий коч хтіти – «мріяти» (ФСЛГ, с. 206); сушыти зубы – «голосно сміятися, реготати» (ФСЛГ, с. 119); слезы душат, горох сіяти – «плакати» (ФСЛГ, с. 180, 178); – «плакати» (ФСЛГ, с. 178); прустерти язык – «сваритися» (ФСЛГ, с. 163); кров пыти – «знущатися» (ФСЛГ, с. 106); выжгірати зубы – «сміятися, посміхатися» (ФСЛГ, с. 35); синьой бы з неба хтіти – «вередувати» (ФСЛГ, с. 206); свої тіни ся бояти – «дуже боятися» (ФСЛГ, с. 25); вырасти догори – «дуже зрадіти» (ФСЛГ, с. 37); сховати ся пуд подолок – «злякатися» (ФСЛГ, с. 190); ставати на задні ноги – «протестувати» (ФСЛГ, с. 186) та ін.

2) ФО фізіологічного стану: нагнати до кузього рога – «подолати, подужати будь-кого» (ФСЛГ, с. 128); присхне як на пси – «загоїться, зникне» (ФСЛГ, с. 160); стояти на своїх ногах – «видужати» (ФСЛГ, с. 188); трясти ся як трепета – «перебувати у збудженому, нервовому, хворобливому станах» (ФСЛГ, с. 195); смотрити панацовы до мішка – «дуже хотіти спати» (ФСЛГ, с. 182); ани зуб на зуб не достане – «тремтіти від великого холоду або з переляку» (ФСЛГ, с. 90); брыднути на очах – «марніти, худнути» (ФСЛГ, с. 25); вrostати до землі – «старіти» (ФСЛГ, с. 47); як бы зо двадцет років зняв з плечы – «помолодіти» (ФСЛГ, с. 89); мати бабыни вочі – «недобачати» (ФСЛГ, с. 116) згоріти без вогня – «почервоніти» (ФСЛГ, с. 84); 7. вытягнути ся як жаба на дойдже – «причепуритися» (ФСЛГ, с. 39) та ін.

3) ФО інтелектуальної діяльності: грабати ся в розумі – «думати, міркувати» (ФСЛГ, с. 55); прити на фігель – «розуміти» (ФСЛГ, с. 161); ани колик не знати затесати – «не вчитися» (ФСЛГ, с. 81); мати обі (дві) лівы руки – «зовсім нічого не знати» (ФСЛГ, с. 118); брати до головы – «думати про що-небудь» (ФСЛГ, с. 25); голов сой ламати – «напружено думати, намагаючись зрозуміти щось» (ФСЛГ, с. 110); рушыти головою – «напружено думати» (ФСЛГ, с. 172); затерти х памяти – «забути» (ФСЛГ, с. 81); дынянку варити – «вести малозмістовні розмови» (ФСЛГ, с. 28) та ін.

4) ФО мовленнєвої діяльності: *вбєртати нарубы* – «наговорювати на когось» (ФСЛГ, с. 28); *взяти до зуб, зубы добати* – «обмовляти» (ФСЛГ, с. 31, 66); *вкусити ся в язык* – «перестати говорити; замовкнути» (ФСЛГ, с. 42); *рот не втворити* – «мовчати» (ФСЛГ, с. 48); *грушкы меджы собом грызти* – «постійно сваритися, сперечатися» (ФСЛГ, с. 56); *молоти пороженю солому* – «вести несерйозні розмови, займатися пустими балачками; базікати» (ФСЛГ, с. 125); *дябла послухати* – «посваритися» (ФСЛГ, с. 156); *стрілити конину* – «говорити нісенітницю» (ФСЛГ, с. 189); *стулити тамбу, пыск* – «замовкнути» (ФСЛГ, с. 190); *до вочей циганити* – «говорити неправду; безсоромно брехати» (ФСЛГ, с. 208) та ін.

5) ФО способу життя: *быти прутом по воді* – «марно гайнувати час» (ФСЛГ, с. 19); *брїх (брюх) в руках носыти, високі яслі мати* – «байдикувати» (ФСЛГ, с. 26, 116); *як ватраль на пецу* – «жити безтурботно» (ФСЛГ, с. 28); *за колнір не виливали* – «пиячити» (ФСЛГ, с. 32); *богу ден вкрати* – «нічого не робити, байдикувати» (ФСЛГ, с. 42); *захворіти на запал швындлів* – «лінуватися» (ФСЛГ, с. 82); *зийти на пси друк, зийти на псоту, зийти на пиі твynt (на талафатку)* – «зубожіти» (ФСЛГ, с. 87); *камінець дуги* – «пліткувати» (ФСЛГ, с. 91); *теркы обывати* – «жити бідно, бідувати» (ФСЛГ, с. 137); *оганяти ся біди* – «важко працювати» (ФСЛГ, с. 138); *по людях ходити* – «жебракувати, просити милостиню» (ФСЛГ, с. 204) та ін.

Серед **інтер'єктивних ФО** у лемківському говорі трапляються емоційні, які виражають почуття людини, морально-оцінювальні характеристики певних ситуацій, ставлення до висловлених думок співрозмовника, погрози: *най бы ти подвір'я заросло копривом* (ФСЛГ, с. 152); *поцалуй мя в риц* (ФСЛГ, с. 157); *боже вам велький заплат* (ФСЛГ, с. 79); *когоси дябол принюс?* (ФСЛГ, с. 72); *о Ісусе, та дежби!* (ФСЛГ, с. 95); *о Матко Боска!* (ФСЛГ, с. 360); *о рани боскі!* (ФСЛГ, с. 167); *ти жабо кітна!; ти псе головатий! ид бортаку (дурню)* (ФСЛГ, с. 91); *мам тя гєва* (ФСЛГ, с. 115); *лем х пыск быти* (ФСЛГ, с. 19); *боже, боже, де господ* (ФСЛГ, с. 23); *боже тя провад, а дябле пхай* (ФСЛГ, с. 24); *бодай тя кый скарал* (ФСЛГ, с. 98); *фрас бы тя взял* (ФСЛГ, с. 200); *най їх грїх возме* (ФСЛГ, с. 56); *гута бы тя побыла* (ФСЛГ, с. 57); *ид бортаку* (ФСЛГ, с. 91); *ид гу дітчой матері яйця грызти* (ФСЛГ, с. 92); *ид на зламаны карків* (ФСЛГ, с. 92); *жебы ты качка копла* (ФСЛГ, с. 97); *бы ты перун спалил (втїял, стрилил)* (ФСЛГ, с. 145); *шляг трафив* (ФСЛГ, с. 214); *голова як верба обрубана* (ФСЛГ, с. 53) та ін.

Фразеологія лемківського говору характеризується багатовимірністю та складною структурною організацією, етимологічною неоднорідністю та особливостями функціонування і потребує подальшого ґрунтового дослідження.

Список літератури

1. Русаченко Н.П., Коханчик С.Р. Лемківський говір: проблема статусу. *Studia Philologica (Філологічні студії): зб.наук. праць*. К.: Київ. ун-т. імені Б. Грінченка, 2019. Вип.12. С. 73-79. DOI: 10.28925/2311-2425.2019.12.10

2. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків: Вища школа, 1987. С. 46.

Джерела фактного матеріалу

ФСЛГ – Ступінська Г., Битківська Я. Фразеологічний словник лемківських говірок. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2013. 463 с.

ФСЛГСС – Вархол Н., Івченко А. Фразеологічний словник лемківських говірок Східної Словаччини. Пряшів: Словацьке педагогічне видавництво в Братиславі, 1990. 160 с.